







מסורת הש"ס

(א) [ב"ב מ"א: שבעות מתנן:] (ג) 'גרי ידו ור"ף ורח"ש אוחזן, (ד לקמן לו: (ד) 'ענין לקמן לו: גרסת רש"י אם אמר הוא אמר לו וכי אמר פלוני אמר לו וכי ע"ש פירושו משום דהוי עד מפי עד, (ה) לעיל ג:, (ו) לעיל ה: (ז) לקמן מב:, (ח) ב"ק ט: ע"ש, ט) נ"ח ל"ג ועי' תו"ט, י) נמלת ליה לתא בשאלות פ' יתרו סי' נה. וכן מוכח בקידושין עב: ביום שמת רב יהודה נולד רבא, (כ) בקרא מפיך, (ל) בימות קיד: (מ) 'נדר"ף וברא"ש ח"מא ח"ק שאמר אהם עדין, (נ) לקמן לו: ודוגמתו לג:, (ס) קידושין מב: דהי די: (תמורה סה: ב"ק טו-טז, (ע) [נ"ל מחלוקת] (פ) בעי": וכן אתם חסרי כמו אותם,

»

תורה אור השלם

- או בכל אָבן אֲשֶׁר יִמּוּת בָּהּ בֹּלֵא רִאיוֹת וַיִּפֹּל עָלָיו וַיָּמָת וְהָיָה לֹא אוֹיֵב לוֹ וְלֹא מִבֶּקֶשׁ רַעוּתוֹ.
- לדבר רבא כנ לא תלך רכיל בעמיק לא תעמד על דם רעך אגריף: וקראי א טו
- הולך רכיל מגלה סוד ונאמר רוח מבקש דבר: משלי יא יג
- נשיאים ורחק וגשם אן איש מתהלל במתת שקר: משלי כה יד
- מפיץ וחרב וחץ שנון איש ענה ברעוה עד שקר: משלי כה יח
- והושיבו שנים אנשים בני בליעל נגדו ויעדוה לאמר ברכת אלהים וימלך ויוציאיהו וסקלוה וימתו: מלכים א כא י
- לא תאבה לו ולא תשמע אקלו ולא תחוס עינך עליו ולא תחמל ולא תבסה עליו:

דברים יג ט

- ומפרי העץ אשר בתוך הגן אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמותו:

- בראשית ג ג
- ועשו ארון עצי שטים אפותים וחצי ארבו ואפיה וחצי רחבו ואפיה וחצי קמותו: שמות כה י
- ועשית יריעת עזים לאהל על המשכן עשתי עשרה יריעת תעשה אותם: שמות כז ו

»

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בפנינו וכי עדס מרלא קתני שמענו שהורה לו הס"ד:

»

הגהות הגר"א

[א] במתני' (ואומר הולך רכיל מגלה סוד) תא"מ:

## זה בורר פרק שלישי סנהדרין

**קרוצים ונתרחקו הוו**. שמתה אחותם אשת מר עוקבא: **בקבא דקירא אידנקי בנו**. בקב של שעה נדבקתי בכס בתמיה. כלומר איני דבוק בכס כלל אלא אתון לא זיימתון דינא: **מיום ראשון ואילך**. בטלה שושנינות וכשר להעיד: והוא **לא אויב** לו **יעידנו**. דהאי והוא אעך קאי דמעיד שהוא חייב גלות והעד לא אויב לו לרועה דאי ברועה הא כתיב (דברים ד) והוא לא שונא לו וקראי אחריני טובא: **ולא מבקש רעסו ידיננו**. דסמיך ליה ושפטו העדה וקאמר ר' יהודה דהאי לא מבקש רעמו אשופטים קאי. ולשון זה מנאמאי צברייתא דסיפרי ולא בסיפרי שלנו והוא לא אויב לו העד ולא מבקש

רעתו השופט: חד לדיין. דצדיין

מודו רבנן דשונא לא ידון דלא מני חזי ליה זכותא: **ואידך**. לפסול צדין אחד שני דיינין ששונאין זה את זה: **במתני'** **מאיימין עליהם**. מפרש בגמרא: **הוא אמר לי**. הלוה אמר

**לי: לא אמר כלום**. דעביד איניש דאמר פלוני נושה בי כדי שלא יחזיקוהו עשיר: **הודה לו**. שהיו שניהם בפנינו להודות נמכוון להיות לו עדים דבדר: **שנים אומרים זכאי ואחד אומר חייב זכאי**. דכתיב (שמות כג) אחרי רבים להטות: **אפילו שנים מחייבין או מוכיין והשלישי אומר איני יודע יוסיפו דיינין**. ואע"ג דאי

הוה פליג עלייהו הוי בטל דמיעוטא כי אמר איני יודע הוי כמי שלא יסב צדין ונמנא דדין צנשים ואנן תלתא צעינן: **מכניסין אותן**. לבעלי דינין. ובגמרא (ג.) פריך הא לא אפקיניהו: **גב' היכי א"ל**. דעדים כשמאיימין עליהם: **נשיאים ורוח וגשם וגו'**.

בצביל מתהלל צמתת שקר דהיינו מעידי שקר גשמים נעלרים ואפילו כשהמים מתקשרים צעדים ורוח להוריד גשמים אין הגשם צא: **אמר רבא**. מאי איכפת לכו אם לא ירדו גשמים אמרי בללם משל הדיוט שב שני הוה כפנא ואצבא אומנא לא חליף על פתח מי שידע אומנות ובעל מלאכה לא עבר הרעב: **מפץ וחרב וגו' איש עונה וגו'**. צנון עדות שקר דבר צא וימיראלו שלא ימותו: **אאוגרייהו זילי**. השוכרים אותם מצוים אותם וקלים הם צעיניו: **והושינו שנים אנשים בני בליעל**. גבי נצות הוצרעאלי כתיב שיעלי המלך היו יועלים לשוכרם והיו קורין אותם בני בליעל: **צפנינו**. משמע שעשאונו עדיס(א): **פטור**. ואע"פ ששמעו עדים אתמול שהודה לו הואיל ולא אמר אתם עדיי: **משטה אני** כך. שחק הייתי כך בצביל שהיית שאלני מה שלא היה: **הכמין**. התביא כמו וארצ

לו (דברים יט) ויכמון ליה: **ואין טוענין למסית**. המסית חזירו לעצודת כוכבים אין טוענין אותו צ"ד בצבילו טענת זכות אלא אם כן טוענה הוא: **ואם לא טען**. משטה הייתי כך כשהודיתי אלא אמר לא אתן לך הבא עדים שהלויית לי אין טוענין בצבילו אלא אומרין לו אחרי שהודיתה לך שלם: **ובדיני נפשות**. אם יש טענת זכות והוא אינו יודע לטעון טוענין לו: **לפי שלא טען**. הנחש לא טען הקצ"ה בצבילו: **ולא טענו** צו. הקצ"ה לא הזהירם על הנגיעה ומתוך מוספת גירעו שדקף הנחש את חוה על האילן עד שנגעה צו אמר לה ראי

שאין מיתה על הנגיעה אף על האכילה לא תמותי: **אמחים**. דל אל"ף מהכא קרי ציה (י' מתים היו שתי מאות אמח. כל אומיות שצתורה הצרתם ככתיבתם כמו ועשית ואמרת כלאו כתוצה צה"א וכן אתה חסר כמו אותה(י' מלא: **עשתי עשרה**. דל עיי"ן מהכא הוו להו שמים עשרה: לא

קרובים ונתרחקו הוו אתו לקמיה לדינא אמר להו פסילנא לכו לדינא אמרו ליה מאי דעתך כר' יהודה אנן<sup>ב</sup> מיייתנין איגרתא ממערבא דאין הלכה כרבי יהודה אמר להו אטו בקבא דקירא אידבקנא בכו דלא קאמינא פסילנא לכו לדינא אלא משום דלא ציייתיתו דינא: אוהב זה שושבינו וכי' וכמה

אמר ר' אבא אמר רבי ירמיה אמר רב כל שבעת ימי המשתה ורבנן משמיה דרבא אמרי אפילו מיום ראשון ואילך: **השונא כל שלא דבר בו:** ת"ר יהוא לא אויב לו יעידנו יולא מבקש רעתו ידיננו אשכחן שונא אוהב מגלן קרי ביה הכי והוא לא אויב לו ולא אוהב לו יעידנו ולא מבקש רעתו ולא טובתו ידיננו מידי אוהב כתיב אלא סברא הוא אויב מאי מעמא משום דמרחקא דעתיה אוהב נמי מקרבא דעתיה ורבנן האי לא אויב לו ולא מבקש רעתו מאי דרשי ביה חד א"לדיין אידך כדתניא אמר רבי יוסי ברבי יהודה והוא לא אויב לו ולא מבקש רעתו ימכאן לשני תלמידי חכמים ששונאין זה את זה שאין יושבין בדין כאחד: **מתני'** כיצד בודקים את העדים היו מכניסין אותן לאחר ומאיימין עליהן ומוציאין<sup>ב</sup> את כל האדם לחוץ ומשיירין את הגדול שבהן ואומרים לו אמור היאך אתה יודע שזה חייב לזה<sup>ב</sup> אם אמר הוא אמר

אני מוכה וחביריי מחייבים אבל מה אעשה שחביריי רבו עלי על זה נאמר<sup>ב</sup> (לא תלך רכיל בעמך ואומר) [א] הולך רכיל מגלה סוד: **גב' היכי אמר' להו** אמר רב יהודה<sup>ב</sup> הכי אמרינן להו ינשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר אמר<sup>ב</sup> (ליה) רבא יכלי למימר שב שני הוה כפנא ואבבא אומנא לא חליף אלא אמר רבא יאמרינן להו<sup>ב</sup> מפץ<sup>ב</sup> וחרב וחץ שנון איש עונה ברעוה עד שקר אמר<sup>ב</sup> (ליה) רב אשי יכלי למימר שב שני<sup>ב</sup> הוה מותנא ואיניש בלא שניה לא שכיב אלא אמר רב אשי אמר לי נתן בר מר זוטרא יאמרינן להו סהדי שקרי אאוגרייהו זילי דכתיב ו'הושיבו שנים אנשים בני בליעל נגדו ויעידוהו לאמר ברכת אלהים ומלך: אם אמר הוא אמר לי כו' עד שיאמרו בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים זו: מסייע ליה לרב יהודה דאמר רב יהודה אמר רב יצריך שיאמר אתם עדיי איתמר נמי א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן<sup>ב</sup> (במנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנה לי אמר משטה אני כך פטור) תניא נמי הכי מנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנה לי אמר לו משטה אני כך פטור ולא עוד אלא יאפילו הכמין לו עדים אחורי גדר ואמר לו מנה לי בידך אמר לו הן רצונך שתודה בפני פלוני ופלוני אמר לו מתיירא אני שמא תכפיני לדין למחר אמר לו תניהו לי אמר לו משטה אני כך פטור ואין טוענין למסית מסית מאן דכר שמיה חסורי מיחסרא והכי קתני יאם לא טען אין טוענין לו יובדיני נפשות אע"ג דלא טען טוענין לו יואין טוענין למסית מאי שנא מסית אמר ר' חמא בר חנינא מפירקיה דרבי חייא בר אבא שמיע לי שאני מסית דררחמנא אמר ר' לא תחמול ולא תכסה עליו אמר רבי שמואל בר נחמן אמר רבי יונתן מניין שאין טוענין למסית מנחש הקדמוני דא"ר שמלאי הרבה טענות היה לו לנחש לטעון ולא טען ומפני מה לא טען לו הקב"ה לפי שלא טען הוא מאי הוה ליה למימר דברי<sup>ב</sup> הרב ודברי תלמיד דברי מי שומעין דברי הרב שומעין אמר חזקיה מניין שכל המוסיף גורע שנאמר א'אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו רב משרשיא אמר מהכא י'אמתים וחצי ארכו רב אשי אמר

<sup>10</sup>עשתי עשרה יריעות אמר אביי לא שנו אלא דאמר משטה אני כך אבל אמר לא

אמר ר' אבא אמר רבי ירמיה אמר רב כל שבעת ימי המשתה ורבנן משמיה דרבא אמרי אפילו מיום ראשון ואילך: **השונא כל שלא דבר בו:** ת"ר יהוא לא אויב לו יעידנו יולא מבקש רעתו ידיננו אשכחן שונא אוהב מגלן קרי ביה הכי והוא לא אויב לו ולא אוהב לו יעידנו ולא מבקש רעתו ולא טובתו ידיננו מידי אוהב כתיב אלא סברא הוא אויב מאי מעמא משום דמרחקא דעתיה אוהב נמי מקרבא דעתיה ורבנן האי לא אויב לו ולא מבקש רעתו מאי דרשי ביה חד א"לדיין אידך כדתניא אמר רבי יוסי ברבי יהודה והוא לא אויב לו ולא מבקש רעתו ימכאן לשני תלמידי חכמים ששונאין זה את זה שאין יושבין בדין כאחד: **מתני'** כיצד בודקים את העדים היו מכניסין אותן לאחר ומאיימין עליהן ומוציאין<sup>ב</sup> את כל האדם לחוץ ומשיירין את הגדול שבהן ואומרים לו אמור היאך אתה יודע שזה חייב לזה<sup>ב</sup> אם אמר הוא אמר אני מוכה וחביריי מחייבים אבל מה אעשה שחביריי רבו עלי על זה נאמר<sup>ב</sup> (לא תלך רכיל בעמך ואומר) [א] הולך רכיל מגלה סוד: **גב' היכי אמר' להו** אמר רב יהודה<sup>ב</sup> הכי אמרינן להו ינשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר אמר<sup>ב</sup> (ליה) רבא יכלי למימר שב שני הוה כפנא ואבבא אומנא לא חליף אלא אמר רבא יאמרינן להו<sup>ב</sup> מפץ<sup>ב</sup> וחרב וחץ שנון איש עונה ברעוה עד שקר אמר<sup>ב</sup> (ליה) רב אשי יכלי למימר שב שני<sup>ב</sup> הוה מותנא ואיניש בלא שניה לא שכיב אלא אמר רב אשי אמר לי נתן בר מר זוטרא יאמרינן להו סהדי שקרי אאוגרייהו זילי דכתיב ו'הושיבו שנים אנשים בני בליעל נגדו ויעידוהו לאמר ברכת אלהים ומלך: אם אמר הוא אמר לי כו' עד שיאמרו בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים זו: מסייע ליה לרב יהודה דאמר רב יהודה אמר רב יצריך שיאמר אתם עדיי איתמר נמי א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן<sup>ב</sup> (במנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנה לי אמר משטה אני כך פטור) תניא נמי הכי מנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנה לי אמר לו משטה אני כך פטור ולא עוד אלא יאפילו הכמין לו עדים אחורי גדר ואמר לו מנה לי בידך אמר לו הן רצונך שתודה בפני פלוני ופלוני אמר לו מתיירא אני שמא תכפיני לדין למחר אמר לו תניהו לי אמר לו משטה אני כך פטור ואין טוענין למסית מסית מאן דכר שמיה חסורי מיחסרא והכי קתני יאם לא טען אין טוענין לו יובדיני נפשות אע"ג דלא טען טוענין לו יואין טוענין למסית מאי שנא מסית אמר ר' חמא בר חנינא מפירקיה דרבי חייא בר אבא שמיע לי שאני מסית דררחמנא אמר ר' לא תחמול ולא תכסה עליו אמר רבי שמואל בר נחמן אמר רבי יונתן מניין שאין טוענין למסית מנחש הקדמוני דא"ר שמלאי הרבה טענות היה לו לנחש לטעון ולא טען ומפני מה לא טען לו הקב"ה לפי שלא טען הוא מאי הוה ליה למימר דברי<sup>ב</sup> הרב ודברי תלמיד דברי מי שומעין דברי הרב שומעין אמר חזקיה מניין שכל המוסיף גורע שנאמר א'אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו רב משרשיא אמר מהכא י'אמתים וחצי ארכו רב אשי אמר

<sup>10</sup>עשתי עשרה יריעות אמר אביי לא שנו אלא דאמר משטה אני כך אבל אמר לא

אמר ר' אבא אמר רבי ירמיה אמר רב כל שבעת ימי המשתה ורבנן משמיה דרבא אמרי אפילו מיום ראשון ואילך: **השונא כל שלא דבר בו:** ת"ר יהוא לא אויב לו יעידנו יולא מבקש רעתו ידיננו אשכחן שונא אוהב מגלן קרי ביה הכי והוא לא אויב לו ולא אוהב לו יעידנו ולא מבקש רעתו ולא טובתו ידיננו מידי אוהב כתיב אלא סברא הוא אויב מאי מעמא משום דמרחקא דעתיה אוהב נמי מקרבא דעתיה ורבנן האי לא אויב לו ולא מבקש רעתו מאי דרשי ביה חד א"לדיין אידך כדתניא אמר רבי יוסי ברבי יהודה והוא לא אויב לו ולא מבקש רעתו ימכאן לשני תלמידי חכמים ששונאין זה את זה שאין יושבין בדין כאחד: **מתני'** כיצד בודקים את העדים היו מכניסין אותן לאחר ומאיימין עליהן ומוציאין<sup>ב</sup> את כל האדם לחוץ ומשיירין את הגדול שבהן ואומרים לו אמור היאך אתה יודע שזה חייב לזה<sup>ב</sup> אם אמר הוא אמר אני מוכה וחביריי מחייבים אבל מה אעשה שחביריי רבו עלי על זה נאמר<sup>ב</sup> (לא תלך רכיל בעמך ואומר) [א] הולך רכיל מגלה סוד: **גב' היכי אמר' להו** אמר רב יהודה<sup>ב</sup> הכי אמרינן להו ינשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר אמר<sup>ב</sup> (ליה) רבא יכלי למימר שב שני הוה כפנא ואבבא אומנא לא חליף אלא אמר רבא יאמרינן להו<sup>ב</sup> מפץ<sup>ב</sup> וחרב וחץ שנון איש עונה ברעוה עד שקר אמר<sup>ב</sup> (ליה) רב אשי יכלי למימר שב שני<sup>ב</sup> הוה מותנא ואיניש בלא שניה לא שכיב אלא אמר רב אשי אמר לי נתן בר מר זוטרא יאמרינן להו סהדי שקרי אאוגרייהו זילי דכתיב ו'הושיבו שנים אנשים בני בליעל נגדו ויעידוהו לאמר ברכת אלהים ומלך: אם אמר הוא אמר לי כו' עד שיאמרו בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים זו: מסייע ליה לרב יהודה דאמר רב יהודה אמר רב יצריך שיאמר אתם עדיי איתמר נמי א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן<sup>ב</sup> (במנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנה לי אמר משטה אני כך פטור) תניא נמי הכי מנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנה לי אמר לו משטה אני כך פטור ולא עוד אלא יאפילו הכמין לו עדים אחורי גדר ואמר לו מנה לי בידך אמר לו הן רצונך שתודה בפני פלוני ופלוני אמר לו מתיירא אני שמא תכפיני לדין למחר אמר לו תניהו לי אמר לו משטה אני כך פטור ואין טוענין למסית מסית מאן דכר שמיה חסורי מיחסרא והכי קתני יאם לא טען אין טוענין לו יובדיני נפשות אע"ג דלא טען טוענין לו יואין טוענין למסית מאי שנא מסית אמר ר' חמא בר חנינא מפירקיה דרבי חייא בר אבא שמיע לי שאני מסית דררחמנא אמר ר' לא תחמול ולא תכסה עליו אמר רבי שמואל בר נחמן אמר רבי יונתן מניין שאין טוענין למסית מנחש הקדמוני דא"ר שמלאי הרבה טענות היה לו לנחש לטעון ולא טען ומפני מה לא טען לו הקב"ה לפי שלא טען הוא מאי הוה ליה למימר דברי<sup>ב</sup> הרב ודברי תלמיד דברי מי שומעין דברי הרב שומעין אמר חזקיה מניין שכל המוסיף גורע שנאמר א'אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו רב משרשיא אמר מהכא י'אמתים וחצי ארכו רב אשי אמר

<sup>10</sup>עשתי עשרה יריעות אמר אביי לא שנו אלא דאמר משטה אני כך אבל אמר לא

אמר ר' אבא אמר רבי ירמיה אמר רב כל שבעת ימי המשתה ורבנן משמיה דרבא אמרי אפילו מיום ראשון ואילך: **השונא כל שלא דבר בו:** ת"ר יהוא לא אויב לו יעידנו יולא מבקש רעתו ידיננו אשכחן שונא אוהב מגלן קרי ביה הכי והוא לא אויב לו ולא אוהב לו יעידנו ולא מבקש רעתו ולא טובתו ידיננו מידי אוהב כתיב אלא סברא הוא אויב מאי מעמא משום דמרחקא דעתיה אוהב נמי מקרבא דעתיה ורבנן האי לא אויב לו ולא מבקש רעתו מאי דרשי ביה חד א"לדיין אידך כדתניא אמר רבי יוסי ברבי יהודה והוא לא אויב לו ולא מבקש רעתו ימכאן לשני תלמידי חכמים ששונאין זה את זה שאין יושבין בדין כאחד: **מתני'** כיצד בודקים את העדים היו מכניסין אותן לאחר ומאיימין עליהן ומוציאין<sup>ב</sup> את כל האדם לחוץ ומשיירין את הגדול שבהן ואומרים לו אמור היאך אתה יודע שזה חייב לזה<sup>ב</sup> אם אמר הוא אמר אני מוכה וחביריי מחייבים אבל מה אעשה שחביריי רבו עלי על זה נאמר<sup>ב</sup> (לא תלך רכיל בעמך ואומר) [א] הולך רכיל מגלה סוד: **גב' היכי אמר' להו** אמר רב יהודה<sup>ב</sup> הכי אמרינן להו ינשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר אמר<sup>ב</sup> (ליה) רבא יכלי למימר שב שני הוה כפנא ואבבא אומנא לא חליף אלא אמר רבא יאמרינן להו<sup>ב</sup> מפץ<sup>ב</sup> וחרב וחץ שנון איש עונה ברעוה עד שקר אמר<sup>ב</sup> (ליה) רב אשי יכלי למימר שב שני<sup>ב</sup> הוה מותנא ואיניש בלא שניה לא שכיב אלא אמר רב אשי אמר לי נתן בר מר זוטרא יאמרינן להו סהדי שקרי אאוגרייהו זילי דכתיב ו'הושיבו שנים אנשים בני בליעל נגדו ויעידוהו לאמר ברכת אלהים ומלך: אם אמר הוא אמר לי כו' עד שיאמרו בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים זו: מסייע ליה לרב יהודה דאמר רב יהודה אמר רב יצריך שיאמר אתם עדיי איתמר נמי א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן<sup>ב</sup> (במנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנה לי אמר משטה אני כך פטור) תניא נמי הכי מנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנה לי אמר לו משטה אני כך פטור ולא עוד אלא יאפילו הכמין לו עדים אחורי גדר ואמר לו מנה לי בידך אמר לו הן רצונך שתודה בפני פלוני ופלוני אמר לו מתיירא אני שמא תכפיני לדין למחר אמר לו תניהו לי אמר לו משטה אני כך פטור ואין טוענין למסית מסית מאן דכר שמיה חסורי מיחסרא והכי קתני יאם לא טען אין טוענין לו יובדיני נפשות אע"ג דלא טען טוענין לו יואין טוענין למסית מאי שנא מסית אמר ר' חמא בר חנינא מפירקיה דרבי חייא בר אבא שמיע לי שאני מסית דררחמנא אמר ר' לא תחמול ולא תכסה עליו אמר רבי שמואל בר נחמן אמר רבי יונתן מניין שאין טוענין למסית מנחש הקדמוני דא"ר שמלאי הרבה טענות היה לו לנחש לטעון ולא טען ומפני מה לא טען לו הקב"ה לפי שלא טען הוא מאי הוה ליה למימר דברי<sup>ב</sup> הרב ודברי תלמיד דברי מי שומעין דברי הרב שומעין אמר חזקיה מניין שכל המוסיף גורע שנאמר א'אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו רב משרשיא אמר מהכא י'אמתים וחצי ארכו רב אשי אמר

<sup>10</sup>עשתי עשרה יריעות אמר אביי לא שנו אלא דאמר משטה אני כך אבל אמר לא

אמר ר' אבא אמר רבי ירמיה אמר רב כל שבעת ימי המשתה ורבנן משמיה דרבא אמרי אפילו מיום ראשון ואילך: **השונא כל שלא דבר בו:** ת"ר יהוא לא אויב לו יעידנו יולא מבקש רעתו ידיננו אשכחן שונא אוהב מגלן קרי ביה הכי והוא לא אויב לו ולא אוהב לו יעידנו ולא מבקש רעתו ולא טובתו ידיננו מידי אוהב כתיב אלא סברא הוא אויב מאי מעמא משום דמרחקא דעתיה אוהב נמי מקרבא דעתיה ורבנן האי לא אויב לו ולא מבקש רעתו מאי דרשי ביה חד א"לדיין אידך כדתניא אמר רבי יוסי ברבי יהודה והוא לא אויב לו ולא מבקש רעתו ימכאן לשני תלמידי חכמים ששונאין זה את זה שאין יושבין בדין כאחד: **מתני'** כיצד בודקים את העדים היו מכניסין אותן לאחר ומאיימין עליהן ומוציאין<sup>ב</sup> את כל האדם לחוץ ומשיירין את הגדול שבהן ואומרים לו אמור היאך אתה יודע שזה חייב לזה<sup>ב</sup> אם אמר הוא אמר אני מוכה וחביריי מחייבים אבל מה אעשה שחביריי רבו עלי על זה נאמר<sup>ב</sup> (לא תלך רכיל בעמך ואומר) [א] הולך רכיל מגלה סוד: **גב' היכי אמר' להו** אמר רב יהודה<sup>ב</sup> הכי אמרינן להו ינשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר אמר<sup>ב</sup> (ליה) רבא יכלי למימר שב שני הוה כפנא ואבבא אומנא לא חליף אלא אמר רבא יאמרינן להו<sup>ב</sup> מפץ<sup>ב</sup> וחרב וחץ שנון איש עונה ברעוה עד שקר אמר<sup>ב</sup> (ליה) רב אשי יכלי למימר שב שני<sup>ב</sup> הוה מותנא ואיניש בלא שניה לא שכיב אלא אמר רב אשי אמר לי נתן בר מר זוטרא יאמרינן להו סהדי שקרי אאוגרייהו זילי דכתיב ו'הושיבו שנים אנשים בני בליעל נגדו ויעידוהו לאמר ברכת אלהים ומלך: אם אמר הוא אמר לי כו' עד שיאמרו בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים זו: מסייע ליה לרב יהודה דאמר רב יהודה אמר רב יצריך שיאמר אתם עדיי איתמר נמי א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן<sup>ב</sup> (במנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנה לי אמר משטה אני כך פטור) תניא נמי הכי מנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנה לי אמר לו משטה אני כך פטור ולא עוד אלא יאפילו הכמין לו עדים אחורי גדר ואמר לו מנה לי בידך אמר לו הן רצונך שתודה בפני פלוני ופלוני אמר לו מתיירא אני שמא תכפיני לדין למחר אמר לו תניהו לי אמר לו משטה אני כך פטור ואין טוענין למסית מסית מאן דכר שמיה חסורי מיחסרא והכי קתני יאם לא טען אין טוענין לו יובדיני נפשות אע"ג דלא טען טוענין לו יואין טוענין למסית מאי שנא מסית אמר ר' חמא בר חנינא מפירקיה דרבי חייא בר אבא שמיע לי שאני מסית דררחמנא אמר ר' לא תחמול ולא תכסה עליו אמר רבי שמואל בר נחמן אמר רבי יונתן מניין שאין טוענין למסית מנחש הקדמוני דא"ר שמלאי הרבה טענות היה לו לנחש לטעון ולא טען ומפני מה לא טען לו הקב"ה לפי שלא טען הוא מאי הוה ליה למימר דברי<sup>ב</sup> הרב ודברי תלמיד דברי מי שומעין דברי הרב שומעין אמר חזקיה מניין שכל המוסיף גורע שנאמר א'אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו רב משרשיא אמר מהכא י'אמתים וחצי ארכו רב אשי אמר

<sup>10</sup>עשתי עשרה יריעות אמר אביי לא שנו אלא דאמר משטה אני כך אבל אמר לא

אמר ר' אבא אמר רבי ירמיה אמר רב כל שבעת ימי המשתה ורבנן משמיה דרבא אמרי אפילו מיום ראשון ואילך: **השונא כל שלא דבר בו:** ת"ר יהוא לא אויב לו יעידנו יולא מבקש רעתו ידיננו אשכחן שונא אוהב מגלן קרי ביה הכי והוא לא אויב לו ולא אוהב לו יעידנו ולא מבקש רעתו ולא טובתו ידיננו מידי אוהב כתיב אלא סברא הוא אויב מאי מעמא משום דמרחקא דעתיה אוהב נמי מקרבא דעתיה ורבנן האי לא אויב לו ולא מבקש רעתו מאי דרשי ביה חד א"לדיין אידך כדתניא אמר רבי יוסי ברבי יהודה והוא לא אויב לו ולא מבקש רעתו ימכאן לשני תלמידי חכמים ששונאין זה את זה שאין יושבין בדין כאחד: **מתני'** כיצד בודקים את העדים היו מכניסין אותן לאחר ומאיימין עליהן ומוציאין<sup>ב</sup> את כל האדם לחוץ ומשיירין את הגדול שבהן ואומרים לו אמור היאך אתה יודע שזה חייב לזה<sup>ב</sup> אם אמר הוא אמר אני מוכה וחביריי מחייבים אבל מה אעשה שחביריי רבו עלי על זה נאמר<sup>ב</sup> (לא תלך רכיל בעמך ואומר) [א] הולך רכיל מגלה סוד: **גב' היכי אמר' להו** אמר רב יהודה<sup>ב</sup> הכי אמרינן להו ינשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר אמר<sup>ב</sup> (ליה) רבא יכלי למימר שב שני הוה כפנא ואבבא אומנא לא חליף אלא אמר רבא יאמרינן להו<sup>ב</sup> מפץ<sup>ב</sup> וחרב וחץ שנון איש עונה ברעוה עד שקר אמר<sup>ב</sup> (ליה) רב אשי יכלי למימר שב שני<sup>ב</sup> הוה מותנא ואיניש בלא שניה לא שכיב אלא אמר רב אשי אמר לי נתן בר מר זוטרא יאמרינן להו סהדי שקרי אאוגרייהו זילי דכתיב ו'הושיבו שנים אנשים בני בליעל נגדו ויעידוהו לאמר ברכת אלהים ומלך: אם אמר הוא אמר לי כו' עד שיאמרו בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים זו: מסייע ליה לרב יהודה דאמר רב יהודה אמר רב יצריך שיאמר אתם עדיי איתמר נמי א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן<sup>ב</sup> (במנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנה לי אמר משטה אני כך פטור) תניא נמי הכי מנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנה לי אמר לו משטה אני כך פטור ולא עוד אלא יאפילו הכמין לו עדים אחורי גדר ואמר לו מנה לי בידך אמר לו הן רצונך שתודה בפני פלוני ופלוני אמר לו מתיירא אני שמא תכפיני לדין למחר אמר לו תניהו לי אמר לו משטה אני כך פטור ואין טוענין למסית מסית מאן דכר שמיה חסורי מיחסרא והכי קתני יאם לא טען אין טוענין לו יובדיני נפשות אע"ג דלא טען טוענין לו יואין טוענין למסית מאי שנא מסית אמר ר' חמא בר חנינא מפירקיה דרבי חייא בר אבא שמיע לי שאני מסית דררחמנא אמר ר' לא תחמול ולא תכסה עליו אמר רבי שמואל בר נחמן אמר רבי יונתן מניין שאין טוענין למסית מנחש הקדמוני דא"ר שמלאי הרבה טענות היה לו לנחש לטעון ולא טען ומפני מה לא טען לו הקב"ה לפי שלא טען הוא מאי הוה ליה למימר דברי<sup>ב</sup> הרב ודברי תלמיד דברי מי שומעין דברי הרב שומעין אמר חזקיה מניין שכל המוסיף גורע שנאמר א'אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו רב משרשיא אמר מהכא י'אמתים וחצי ארכו רב אשי אמר

<sup>10</sup>עשתי עשרה יריעות אמר אביי לא שנו אלא דאמר משטה אני כך אבל אמר לא

### כמ.

אמר ר' אבא אמר רבי ירמיה אמר רב כל שבעת ימי המשתה ורבנן משמיה דרבא אמרי אפילו מיום ראשון ואילך: **השונא כל שלא דבר בו:** ת"ר יהוא לא אויב לו יעידנו יולא מבקש רעתו ידיננו אשכחן שונא אוהב מגלן קרי ביה הכי והוא לא אויב לו ולא אוהב לו יעידנו ולא מבקש רעתו ולא טובתו ידיננו מידי אוהב כתיב אלא סברא הוא אויב מאי מעמא משום דמרחקא דעתיה אוהב נמי מקרבא דעתיה ורבנן האי לא אויב לו ולא מבקש רעתו מאי דרשי ביה חד א"לדיין אידך כדתניא אמר רבי יוסי ברבי יהודה והוא לא אויב לו ולא מבקש רעתו ימכאן לשני תלמידי חכמים ששונאין זה את זה שאין יושבין בדין כאחד: **מתני'** כיצד בודקים את העדים היו מכניסין אותן לאחר ומאיימין עליהן ומוציאין<sup>ב</sup> את כל האדם לחוץ ומשיירין את הגדול שבהן ואומרים לו אמור היאך אתה יודע שזה חייב לזה<sup>ב</sup> אם אמר הוא אמר אני מוכה וחביריי מחייבים אבל מה אעשה שחביריי רבו עלי על זה נאמר<sup>ב</sup> (לא תלך רכיל